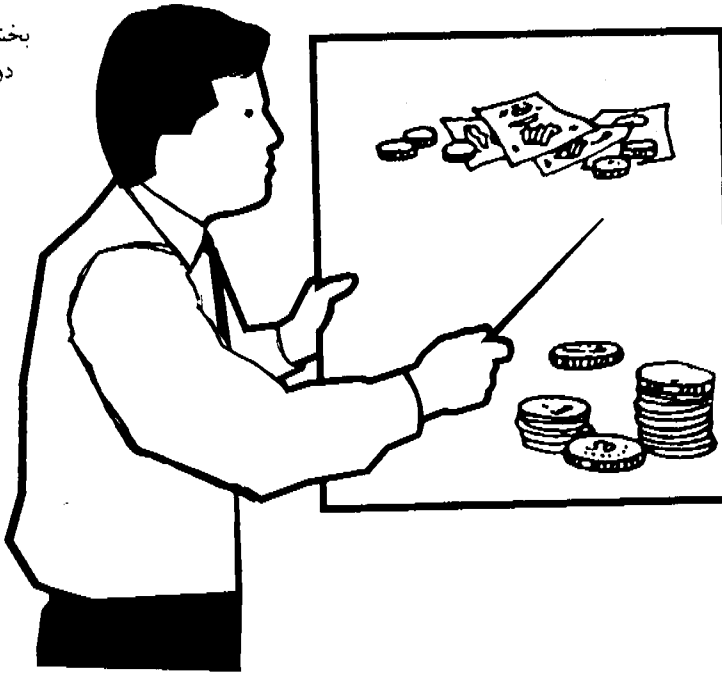

بخش بین بخش اقتصاد
دولتی و خصوصی
طراحی گردیده
است.^۱

طبیعی است که
یکی از راههای
تحقق مشارکت
عامه مردم در
امور اقتصادی
موضوع
گسترش انواع
مؤسسات
تعاونی و از
جمله
مؤسسات
پولی، مالی به
شیوه تعاونی
است. مسائل

اعتباری و امور
مربوط به آن از
قبیل جذب
پساندازهای
مردم، اعطای وام و
اعتبارات برای
سرمایه گذاری و تعیین
سود متعلقه و نظایر
آنها به قدری اهمیت
دارند که به طور قطع
هیچ یک از فعالیتهای اقتصادی
نمی توانند بی نیاز از استفاده آنها
و گردش مناسب این فعالیتها باشند.
فعالتهای کشاورزی، صنعتی، بازرگانی،
خدمات و بطور کلی هر نوع فعالیت
اقتصادی دیگر صرف نظر از عملهای
تولیدی ویژه نیازمند منابع مالی، پولی و
اعتبارات لازم است که افراد، مدیران و
تولیدکنندگان به آسانی و منفرداً از عهده
تأمین آنها برنخواهند آمد. معمولاً بخشی
از اعتبارات و تسهیلات پولی و مالی که
تخصیص می یابند نه تنها در توسعه و رونق
اقتصادی کشور مؤثرند بلکه در ایجاد
اشتغال و معیشت شاغلین نیز تأثیر به
سزایی دارند. تأمین اعتبارات مناسب و
لازم برای چنین منظوری نیازمند وجوه
قابل دسترس با کارمزد کم و مؤسسات
اعتباری مطلوب و مناسب است. بانکهای
تجاری و مؤسسات پولی و مالی واسطه ای

گسترش تعاونی های اعتبار و امکان تعدیل معاملات پولی و مالی به روش مریح

با تأکید بر نقش تعاونیها در تخفیف

فعالیت های پنهان اقتصادی

محمدرولی کیانمهر*

ذکر کرده است ایجاد امکان اقتصادی برای
همه مردم در شکل تعاونی و در جهت
مشارکت فعالیتهای اقتصادی کشور است.
دومین هدف پرهیز از دولت سالاری در
امور اقتصادی و پرهیز از تداول و تمرکز
ثروت در دست افرادی معدود است.
بطوری که اشخاصی معدود نتوانند
سرمایه داران بزرگ و صاحبان عمده منابع
اقتصادی جامعه شوند و بیشتر امکانات و
منابع ثروت در دست آنها متمرکز نگردد
و دولت هم در کلیه امور وارد نگردد و به
یک کارفرمای بزرگ مبدل نشود، بنابراین
بخش تعاونی به صورت یک بخش تعادل

تشکلهای تعاونی
گوناگون چون شیرواره،
شوش، چوبی و
پایکوبیها در مراسم
عقد و عروسی
نمایشگر گونه های
سنتی مردم ایران
است و خسر از
یساریگری و
تعاون از گذشته
می دهند.

بسته های
کشاورزی و
همکاریهای
روستائیان
مزید بر آن
است و این
خود زمینه

بسیار غنی برای
تعاون و همکاری
و توسعه اقتصادی
و اجتماعی است.

بنابراین با توجه به
این سابقه تاریخی و

عرفی، قانون اساسی در
اصل ۴۳ و ۴۴ بخش

تعاونی را یکی از ارکان
اقتصادی ایران به حساب

آورده است. فلسفه ای که در
قانون اساسی برای ایجاد تعاونی و

بخش تعاونی ذکر شده، در بردارنده دو
نکته اصلی است:

یکی اینکه دولت با امکانات جامعه و
حمایت های مادی و معنوی خود بتواند
زمینه اشتغال، کار و فعالیت عامه مردم را
در سرنوشت اقتصادی خودشان فراهم
کند، قانون اساسی در اصل ۴۳ با صراحت
می گوید:

دولت موظف است زمینه فعالیت
اقتصادی را برای کلیه کسانی که نیروی کار
دارند ولی سرمایه و ابزار کار در اختیار
آنها نیست در قالب وام، اعتبار و دیگر
طرق مشروع مهیا و امکانات
سرمایه گذاری را برای آنان از طریق بخش
تعاون فراهم کند تا همه نیروهای تولیدی
جامعه بتوانند در اقتصاد کشور فعال
شوند. پس اولین هدفی که قانون اساسی

جاری کشور از جریان معاملات و گردش امور اقتصادی خارج شود این امر در حفظ توازن پولی و مالی و تثبیت وضع پولی و اقتصادی کشور خلل وارد خواهد نمود. بدین روی ملاحظه می‌کنیم که بانکها

برای همین وجوه اضافی و به اتکای، دادن وام و اعتبارات بسط و توسعه معاملات تشکیل می‌شوند که این دو عامل یعنی پس‌انداز و تخصیص وام و اعتبار در توسعه اقتصادی جامعه لازم و ملزوم یکدیگرند.^۲

نوسانات نرخ بهره و آثار اقتصادی ناشی از آن

از شروع اقتصاد پولی و معاملات اعتباری تا به امروز همه افراد چه تولیدکننده و یا مصرف‌کننده به نوعی به سطح نرخ بهره توجه داشته‌اند. سیاست پول رایگان از ابداعات "جان مینارد کینز" اقتصاددان شهیر انگلیسی نبوده، بلکه به قدر طول تاریخ زندگی بشر قدمت دارد و از این نظر خیلی کهنه است. رسوم و قوانین جوامع ابتدایی، قوانین مذهبی، نظامات حقوقی مترقی همه و همه به نوعی علاقمند بوده‌اند که نرخ بهره و معاملات مباحه‌ای را تحت کنترل و مهار درآورند، قوانین و دستورالعملهایی مانند قوانین یهودیان عهد باستان و مجموعه قوانین حمورابی در عهد باستان تا آنجا پیشرفته‌اند که گرفتن بهره را مطلقاً ممنوع دانسته و منع کرده‌اند علاوه بر آن قرآن کریم نیز بهره پول را حرام شناخته و مسلمانان را از آن برحذر داشته است.

(احل... البیع و حرم الربا) بسیاری از آباء کلیسا شدیداً با بهره و رباخواری به مخالفت پرداخته‌اند.

سؤال این است که آیا ایجاد پول ارزان از راه قوانین ضربه‌ای هرگز عملی گردیده است؟

دیر زمانی است که مداخله دولت‌ها برای تغییر و نظارت بر نرخ بهره در

بسیاری از آشفستگی‌های اقتصادی جامعه نشأت گرفته از بازار غیرمتشکل پولی و مالی و معاملات غیرمشروع و خلاف قانون است. شواهد فراوانی، فراروی جامعه قرار دارد که از حجم بالای مبادلات زیرزمینی، وجود بازار پولی ارزی موازی، کالاهای قاچاق و... خبر می‌دهند که همگی حکایت از اشتغال افراد و گروههایی به اقتصاد زیرزمینی در اقتصاد ایران می‌نماید. این امر به طور کلی پیامدهای نامطلوبی برای اقتصاد کشور دربر خواهد داشت.

اصلی تحقق اعتبار به شمار می‌رود و فاصله زمانی بین دو عمل استفاده از اعتبار به وسیله اعتبارگیرنده و برگشت آن به اعتباردهنده مستلزم احتمال خطر از عدم برگشت است لذا اعتباردهنده طلب تضمین و اجاره آن یعنی سود اعتبار را دارد. سود محرک دستگاه اعتباردهنده و تضمین آرامش‌بخش و وسیله تأمین در برگشت است عامل نفع ضمن اینکه غیرمستقیم ممکن است تحرکی در اقتصاد جامعه حاصل نماید ولی بیشتر محرک دستگاههای اعتباری خصوصی و بانکها و مؤسسات مالی گوناگون و ایجاد آنهاست. این مؤسسات برای فعالیتهای پولی و مالی متنوع، مانند جذب سپرده اشخاص و بنگاه‌ها و پرداخت بهره به حسابهای مربوط و یا اعطای وام و اعتبار به افراد، مؤسسات تولیدی یا تجاری تشکیل می‌شوند. معمولاً در اعتبارات خصوصی دستگاه اعتباردهنده یا مؤسسه مالی، تجاری و یا بانکهایی است که با سرمایه خصوصی تشکیل می‌گردند و یا شامل اعتبارات دولتی است. گوناگونی عمل و گستردگی فعالیت اعتباری و فواید زیادی که امروزه مؤسسات بازرگانی و صنعتی کشورها از دستگاههای اعتباری می‌برند به تشکیلات اعتباری چنان وسعتی بخشیده که به تحقیق باید گفت در حال حاضر هیچ‌یک از رشته‌ها و شعبه‌های اقتصادی در زمینه امور مربوط به خود نمی‌توانند بی‌نیاز از خدمات اعتباری و نقل و انتقال پول باشند. از طرف دیگر افتتاح حساب در بانکها تحت عنوان ثابت، دیداری و غیره یکی از راهها برای ذخیره‌سازی و حفظ ارزش پول و کمک به رونق اقتصادی است. اگر قسمتی از پول

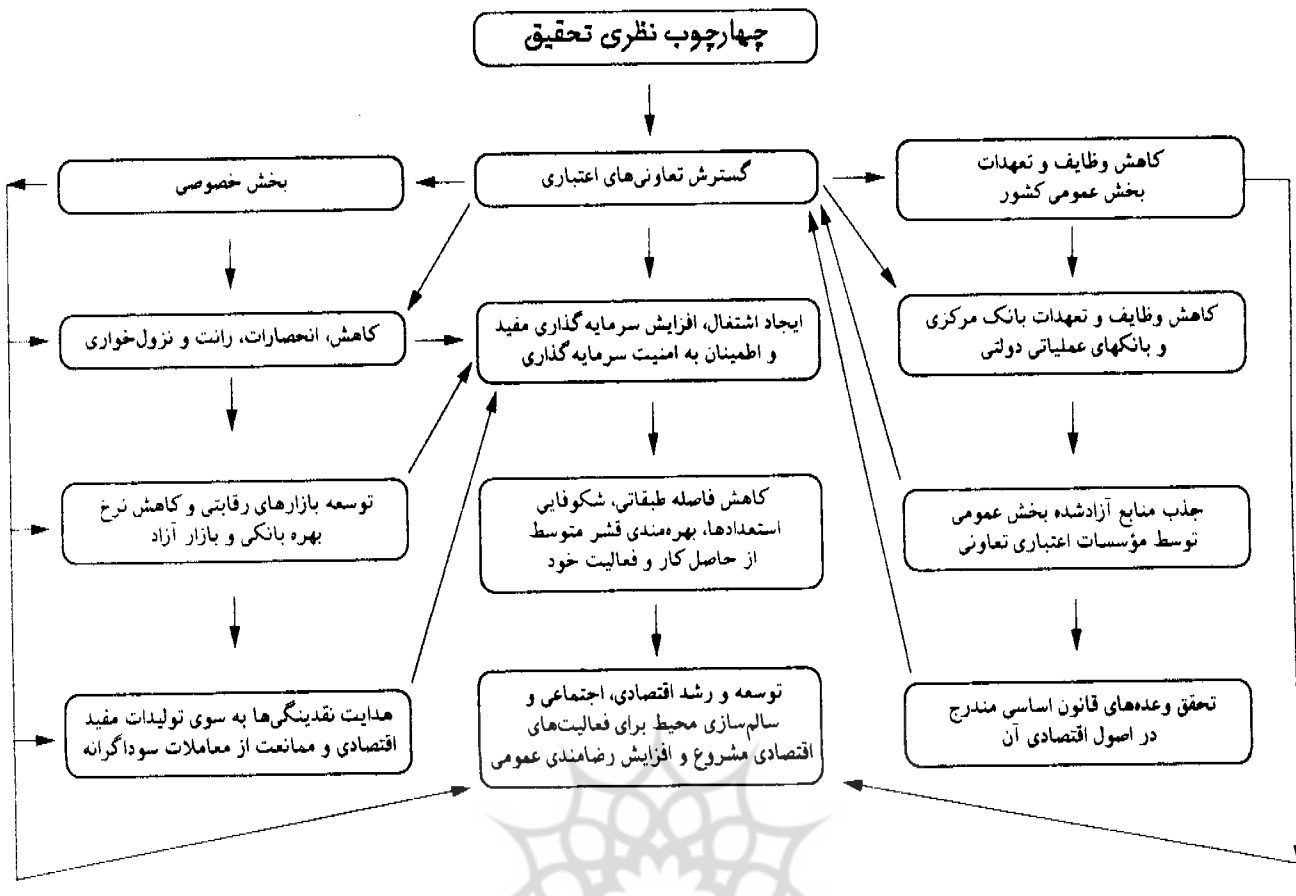
به قاعده بازار نمی‌توانند در امر جذب پس‌اندازها و اعطای وام و اعتبارات کافی و مناسب را در اختیار صاحبان حرف و مشاغل کوچک و حاشیه‌ای در اقتصاد و نیازمندان

قرار دهند. بنابراین تشکیل و راه‌اندازی تعاونی‌های اعتباری، صندوقهای تعاون، سازمانهای پولی و مالی تعاونی از ضروریات و ملزومات توسعه اقتصادی است. مؤسسات اعتباری تعاونی از جمله ساده‌ترین مؤسسات مالی، اعتباری نیز تلقی می‌شوند. تجربه در دیگر کشورها نشان داده است سرمایه ثابت این مؤسسات از قبیل ساختمان، وسایل اداری و غیره بسیار قلیل و همچنین هزینه‌ها بسیار نازل است. زیرا مؤسسات اعتباری مالی تعاونی، با کمک و همیاری عده‌ای از اعضاء تأسیس و تشکیل می‌گردند که از نظر کمک به خود و تقویت بنیه مالی و مؤسسه شرایط کاملاً ممتاز و استثنائی دارند. تعاونی‌های اعتباری معمولاً حوزه فعالیت مشخص و محدودی دارند. لذا به سادگی از خصوصیات روحی، روانی و شرایط زیستی و حرفه‌ای و امکانات اعضاء آگاه هستند.

در حقیقت وام‌دهنده و وام‌گیرنده به دنبال هدف واحدی هستند و نفع و ضرر وام‌دهنده و وام‌گیرنده یکی است. به طوری که در تعاونی‌های اعتباری اعضاء تلاش دارند تا سر حد امکان اصل و کارمزد وام‌های دریافتی را در موعد مقرر پرداخت نمایند تا دیگر اعضاء نیز بتوانند

اعتبارات و مؤسسات اعتباری

تعریف واژه اعتبار و انواع گوناگون آن در شعبه‌های مختلف اقتصادی به طور مبسوط بیان گردیده است. اعتبار را به طور کلی به معاوضه دارائی فعلی در مقابل وعده برگشت آن در آینده تعریف می‌نمایند. وام نیز نوع ویژه‌ای از اعتبار است. همچنین فروش به وعده نیز نوع دیگری از اعتبار است و چون زمان عامل

برای پول و ارز و نوسانات نرخ بهره و نیز ارزش بعضی از فلزات قیمتی به شدت تحت تأثیر این مبادلات مخفی قرار می‌گیرند.

از این نظر چنین مبادلاتی بازار پولی و ارزی کشور را تشدید و آن را دچار اختلال می‌نماید، خروج بی‌رویه ارز از کشور، تغییرات غیرواقعی نرخ بهره، آشفستگی در بازار مبادله و بسیاری پی‌آمدهای نامطلوب دیگر اقتصادی از آثار چنین روابط اقتصادی ناسالمی است. بنابراین بسیاری از آشفتنگی‌های اقتصادی جامعه نشأت گرفته از بازار غیرمستقل پولی و مالی و معاملات غیرمشروع و خلاف قانون است. شواهد فراوانی فراوری جامعه قرار دارد که از حجم بالای مبادلات زیرزمینی، وجود بازار پولی ارزی موازی، کالاهای قاچاق و... خبر می‌دهند که همگی حکایت از اشتغال افراد و گروههایی به اقتصاد زیرزمینی در اقتصاد ایران می‌نماید. این امر به طور کلی پیامدهای نامطلوبی برای اقتصاد کشور

فعالیت‌های پنهان اقتصادی و جریان‌های پولی مالی انحرافی

بررسی و شناخت از وضع موجود مبادلات و فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند در جهت‌دهی به سیاست‌های اقتصادی و قرار دادن نهادها و سازمان‌های ذیربط، جایگاه ویژه آنها را مشخص نماید. در چنین وضعیتی تشخیص و نصیح فعالیت‌ها امکان‌پذیر می‌شود و برعکس عدم دسترسی به آمار و اطلاعات در تدوین برنامه‌ها و ارائه نظرات و راه‌حلهای سازنده از سوی کارشناسان و محققان را مشکل می‌نماید.

در بسیاری موارد درخصوص خیلی از موضوعات ارائه شده و راه‌حلهای پیشنهادی برای اصلاحات دچار مشکل و در معرض تردید و خطا قرار می‌گیرند. با این همه آنچه مسلم می‌نماید این است که بخشی از فعالیت‌های اقتصادی جامعه ما به طریق نامرئی و زیرزمینی صورت می‌پذیرد و از این روی آنچه آشکار و غیرقابل تردید است اینکه بخشی از تقاضا

زندگانی اقتصادی همه افراد نقش پراهمیتی داشته و دارد. چنانچه جامعه‌ای از نظر منابع اقتصادی غنی و یا فقیر باشد، این نوسانات نیز هماهنگ با آن خواهد بود. در کشورهایی که از اقتصاد پیشرفته بهره می‌برند نوسانات نرخ بهره همواره آهنگ ملایمی دارد. در هر حال سیاست، نرخ بهره بانکی بر این تفکر استوار است که نرخ بهره زیاد و بالا، از میل به وام گرفتن افراد می‌کاهد نرخ بهره پائین موجب تشویق وام‌خواهان می‌شود. نوسانات نرخ بهره می‌تواند در محیط اقتصادی جامعه منشأ اثر شود، زیرا تغییرات نرخ بهره بر دارندگان و ذخیره‌کنندگان و تولیدکنندگان کالاها و خدمات مؤثر است، صاحبان حرف و مشاغل فوق هنگام ترقی نرخ بهره می‌بایستی پرداخت‌های بیشتری انجام دهند که این امر ممکن است سبب خروج آنها از بازار و یا ورشکستگی آنان را موجب شود و یا این عامل سبب کسادی و رکود اقتصادی شود.^۲

بخش تعاونی در اغلب زمینه‌ها می‌تواند به حل مشکلات اقتصادی و اجتماعی بشتابد. از جمله مسائل و مشکلاتی که جامعه ما در شرایط کنونی با آن مواجه می‌باشد کمبود کالاهای گوناگون، تنگنانهایی در ارتباط با مسکن، بیکاری مزمن، تورم و افزایش بی‌رویه قیمت‌ها و نارسایی‌های توزیع و نمونه‌هایی از این قبیل قابل ذکر است. برای حل این مشکلات به شکل تک‌موردی نمی‌شود اقدام و اتخاذ تصمیم نمود بلکه ضروری است همه‌جانبه و هماهنگ اقدام گردد. صاحب‌نظران بخش تعاونی معتقدند شیوه تعاونی می‌تواند وسیله‌ای مؤثر در رفع مشکلات مورد اشاره واقع شود.

ضروری است با توجه به اصول قانون اساسی که می‌گوید نظام اقتصادی جمهوری اسلامی بر پایه برنامه‌ریزی منظم و صحیح باید استوار باشد و با توجه به وظایف مورد اشاره بخش‌های دیگر اقتصادی (دولتی و خصوصی) در قانون اساسی می‌توان گفت که امر توسعه را در کشور به طور کامل و به وسیله این دو بخش نمی‌توان تحقق بخشید. زیرا در کشورهایی مانند کشور ما مسائل مختلفی را می‌توان برشمرد که موانع عمده فراروی توسعه‌یافتگی قلمداد می‌شوند از آن جمله: سرمایه، ابزار کار، مهارت‌ها، استفاده از تکنولوژی و روابط سازمانی و غیره می‌باشند، شکی نیست که بخش تعاونی در دو قطب شهری و روستایی مناسبترین راه تجمع مقدرات مالی انسداد افراد متوسط‌الحال و اقشار کارگر، کشاورز و مستخدم است. تجربه در بسیاری از کشورها نشان داده است که با جمع و توسعه تدریجی و به کار افتادن همین سرمایه‌ها و پس‌اندازهای کوچک یا مقدرات مالی اندک مردم عادی و اقشار کم‌درآمد جامعه است که بازار پول و بعداً بازار سرمایه ایجاد می‌شود و بسط و تکامل می‌یابد. همان‌طور که منابع مالی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی از همین منابع سرمدی تأمین شده است. فکر همکاری و اشتراک مساعی توأم ساختن مجاهدتهای فردی در تشکیل سرمایه برای نیل به هدفهای اقتصادی و رفیع نیازمندیهای مشترک و حوائج جمعی

در راه رفاه اعضاء و پیشبرد تعاونیها داشته باشند نگاهی به تعاونیهای موجود در کشورهای مختلف نشان‌دهنده این واقعیت است که فعالیت تعاونیها بدون تعاونیهای وام و اعتبارگاهی غیرممکن می‌نماید زیرا اینگونه تعاونیها هستند که می‌توانند پول را با بهره بسیار نازل در اختیار آنان قرار داده و تعاونیها را از تماس با بازار پول بی‌نیاز کنند.

عملیات دریافت و پرداخت انجام دادن تمام خدمات بانکی و تعهد کلیه اموری که جنبه کمکی و متمم عملیات مورد بحث را داشته باشد، در داخل فعالیت‌های تعاونیهای اعتباری منظور می‌شوند. تعاونیهای اعتبار منحصراً می‌توانند تسهیلات اعتباری و وام‌های خود را در اختیار سازمانها و اشخاص واجد شرایط عضویت یا تعاونیهای عضو بگذارند. تعاونیهای اعتباری که متعهد انجام خدمات اعتباری برای یک یا چند شرکت تعاونی هستند می‌توانند وسایل تأمین مالی یا اجرای عملیات را که هدف و منظور شرکتهای تعاونی مورد بحث است را فراهم سازند یا آن را تکفل کنند. در مورد روابط با بانکهای دولتی یا خصوصی برای تعاریف اعتباری تعاونیهایی که یکی از عملیات آنها اعطای اعتبار است با همان حقوق و مزایای صندوقهای عمومی پس‌انداز (تحت سرپرستی دولت) شناخته می‌شود و در آنها حداکثر بهره‌های اعتبارات اعطایی نباید از بهره‌های مقرر در صندوقهای پس‌انداز تجاوز نماید.

استفاده از روشی تعاونی و حل مشکلات اقتصادی

در بسیاری از کشورها تجربه نشان داده است که صاحبان سرمایه‌های بزرگ تمایل چندانی به سرمایه‌گذاریهای بلندمدت برای رفع مشکلات اساسی کشور خود ندارند و در برنامه‌ریزیهای زیربنایی و تولیدی چنانچه اطمینان به یافتن درآمدهای موردنظر نداشته باشند رغبتی نشان نمی‌دهند. هر زمان در بخشهای زیربنایی و تولیدی زمینه مساعدی برای سود مورد انتظار از سرمایه نیابند، به کار واسطه‌گری احتکار و کارهای پردرآمد دیگری می‌پردازند.

دربار خواهد داشت، از طرف دیگر فعالان و شاغلین بخش اقتصاد پنهان کشور را نمی‌توان مجرمان بالفطره و مادرزاد تلقی کرد، بلکه باید توجه داشت که عملکرد کلان اقتصادی کشور و بخش عمومی اقتصاد، عوامل سیاسی و بسیاری عوامل دیگر دست به دست هم داده و سبب گردیده‌اند تا طیف وسیعی از جمعیت در سنین باروری کاری و در سن اشتغال به مزدوری و یا مستقل با انتقال منابع مالی خود و یا از طریق وام و استقراض و غیره شرایط فعالیت خود در بازار اقتصاد سیاه را مهیا و به جمع فعالان اقتصاد زیرزمینی بپیوندند و امروز مشکل بزرگی را برای جامعه و اقتصاد کشور فراهم نمایند، چنانچه وعده‌های مندرج در قانون اساسی کشور به ویژه در بخشهای اقتصادی و اشتغال آن محقق می‌شود، در حال حاضر با تعداد قلیلی از افراد فعال در این بخش مواجه بودیم و آشفته‌گی پولی، مالی و ارزی کمتری را داشته و از همه مهمتر حجم ناچیزی از مبادلات و اقتصاد کشور در دست آنها قرار می‌گرفت. به مصداق مثل معروف، جلوی ضرر را از هر کجا بگیرند منفعت است. خیل عظیمی از فعالان این بخش ابتدا از ناچاری، بیکاری و استیصال به این فعالیت‌های روی می‌آوردند و اگر زمینه فعالیت مناسب و قانونی برای آنان فراهم می‌شد امروز تعدادی از این افراد در بخشهای قانونی و اصلی اقتصاد فعال می‌بودند، از این روی یک بار دیگر به بخش تعاون و روح و منش فرد تعاون‌گر و در نهایت توسعه مؤسسات و شاغلین بخش تعاونی و به ویژه تعاونی‌های اعتباری که مرتبط با کلیه مؤسسات تعاونی و زمینه‌ساز اشتغال برای خیل عظیم بیکاران کشور است برمی‌خوریم و از آنجا که افزایش کالاها و خدمات، ثبات اقتصادی و کنترل و نظم بازار پولی و مالی و نرخ بهره آزاد را دربرمی‌گیرد موارد مذکور را مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم.

تعاونیهای اعتباری

تعاونیهای اعتباری از جمله تعاونیهایی هستند که می‌توانند در انواع دیگر تعاونیهای شهری و روستایی نقش مثبتی

تعاون تخصص داده تا با امکانات بالقوه و بالفعل تولیدی خود کالاها و خدمات موردنظر را تهیه و توزیع نمایند و از این راه خدمتی دوچندان و ارزنده در رفع تنگناهای اقتصادی کشور ارائه گردد.

۱۰- با توجه به برتری‌های نسبی بخش تعاونی و اشتغال‌زایی فوق‌العاده آنها (مستقیم، غیرمستقیم) فعالیت‌های گوناگون تعاونیها توصیه می‌شوند تا شرایط عضویت هرچه بیشتر دانش‌آموختگان، به ویژه جستجوگران کار در قالب تعاونی‌ها فراهم گردد و با اشراف به اصول تعاونی و تفکر کارگروهی از ظرفیت‌های مختلف تولیدی و خدماتی کشور بهره‌برداری بیشتری صورت پذیرد، این فعالیتها مستلزم منابع مالی کافی است که بخشی از آنها در شکل دارائی‌های شخصی متقاضیان عضویت در تعاونی‌های اعتباری گردآوری می‌گردد و در این صورت در کنار بخش خصوصی و دولتی تعاونی‌ها و اعضا آنها می‌توانند به ارائه خدمات گوناگون آموزشی، فنی، تولیدی، بهداشتی و... اقدام نموده و از طرف دیگر خیل عظیمی از فرهیختگان بیکار کشور به اشتغال درآمده و به کار متمرثمر در جامعه دست یابند.

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- مشروع مذاکرات خبرگان قانون اساسی، انتشارات مجلس شورای اسلامی
 - ۲- علی‌اکبر نوراد - شرکتهای تعاونی بانک برای کشاورزان - اسفندماه ۱۳۴۵ - تهران - چاپخانه فاروس
 - ۳- دکتر منوچهر تهرانی - گفتاری چند پیرامون آزمایش‌های پولی - انتشارات مدرسه عاملی بازرگانی - ص ۲۰
 - ۴- دکتر خدایار مجیب - تعاون در اسلام و جامعه صنعتی - انتشارات بعثت - ۱۳۶۵
 - ۵- ژرژ دوبوید ویج - به سوی دنیای تعاون - نشریه شماره ۱۳ - سازمان مرکزی تعاون کشور
 - ۶- اصول کلی شرکتهای تعاونی و انواع آن - دکتر محمد بهشتی - نشریه شماه ۳ - سازمان مرکزی تعاون کشور
 - ۷- سهم و نقش بخش تعاونی در اقتصاد جمهوری اسلامی و رابطه آن با دولت - محدودلی کیانمهر، دکتر مهدی مهدوی - اسفندماه ۱۳۶۳ - سمینار بررسی سهم و نقش بخش تعاونی در اقتصاد جمهوری اسلامی ایران.
- * استادابار دانشکده اقتصاد دانشگاه علامه طباطبائی

و توزیع‌کنندگان است می‌شتابند و از این طریق پی‌آمدهای مثبت اقتصادی غیرقابل تردیدی حاصل می‌گردد.

۵- عدم تمرکز و پایین بودن هزینه‌های این مؤسسات نرخ بهره و کارمزد اعتبارات را در پایین‌ترین سطح ممکن قرار داده و از این نظر برای وام‌گیرنده، فوق‌العاده مقرون به صرفه است.

۶- اصول و قواعد تعاونی با خصوصیات اخلاقی، اجتماعی، کشاورزان، روستاییان تولیدکنندگان به ویژه در جوامع مذهبی سازگاری داشته که این امر در بهبود روابط مبادلاتی و بازرگانی جامعه بسیار پراهمیت است.

۷- از آنجایی که مالکیت واحدهای اعتباری به طور مشاع و متعلق به کلیه اعضا است، از این دیدگاه اعضاء شریک سود و زیان این مؤسسات بوده و این شرایط در وضع اداره سازمانهای تعاونی تأثیر فوق‌العاده‌ای خواهد داشت. منصفاً اینکه بهبود بازار پولی، مالی و کاهش بهره وام‌ها از تبعات آن خواهد بود.

۸- از آنجایی که هدف تعاونی‌های تولیدی افزایش درآمد تولیدکنندگان و سازمانهای تولیدی است و هدف تعاونیهای مصرف کاهش هزینه‌های مصرف‌کنندگان می‌باشد و مؤسسات اعتباری تعاونی نقش تغذیه کننده مالی هر دو شعبه را عهده‌دار است، لذا تبعات چنین روابطی می‌تواند چرخهٔ نهجیز منابع مالی مؤسسات اعتباری تعاونی را از طریق مازاد و ذخایر مؤسسات بیاد شده دوچندان نماید که عواید حاصله در نهایت نصیب تعاونگران و جامعه خواهد شد و این امر تعاونگران را از رفاه بیشتری برخوردار می‌نماید و تأثیرات همه‌جانبه‌ای در نظم بخشیدن به بازار آشفته پولی و مالی به ویژه فعالیت‌های پنهان اقتصادی کشور به جای خواهد گذاشت.

۹- ناگفته پیداست که تحقق موارد گفته شده افزایش بهره‌وری تولید، افزایش اشتغال، کاهش تصدی‌گیری دولت، تقلیل تورم، بسط عدالت اجتماعی و اقتصادی را که از تبعات چنین روابطی است به همراه خواهد آورد. لذا توصیه می‌شود سهمی از اقلام کالاهای وارداتی کشور را به بخش

اساس تعلیمات تعاونی و روح آن است. بخش تعاونی با تجهیز قدرت فردی افراد توانایی آنان را به عنوان تولیدکننده، مصرف‌کننده، خریدار، فروشنده، وام‌گیرنده و غیره افزایش می‌دهد و در این مسیر فرصتهای مناسبی را برای آنان فراهم می‌نماید. بدین ترتیب یک استعداد بالقوه اقتصادی بالفعل می‌گردد که در غیر این صورت مجال ظهور نمی‌یافت.

به طور خلاصه بخش تعاونی در حال مشکلات اقتصادی جامعه به شرح زیر کارآمد می‌باشد:

- ۱- قابلیت انجام کار و توسعه امور تولیدی، کشاورزی، صنعتی و خدماتی را دارد.
- ۲- سبب باروری استعدادهای افراد جامعه می‌گردد.
- ۳- انگیزه‌های مادی و معنوی لازم برای تلاش و کار بیشتر و سرمایه‌گذاری را به وجود می‌آورد.
- ۴- سبب بهبود وضع اقتصادی مردم می‌شود.

۱- مؤسسات اعتباری تعاونی و بانکهای تعاونی تحت نظارت و کنترل اعضاء قرار داشته و از این نظر در مصرف وامها نظارت می‌نمایند و این عمل دو طرفه بانک را در سرعت بخشیدن به رفع نیازهای واقعی اعضاء کمک می‌نماید.

۲- اعطای وام بدون وثیقه بوده و همچنین اشکالات وصول به حداقل ممکن تقلیل می‌یابد زیرا وام‌گیرنده و وام‌دهنده خودی و یکی است.

۳- مؤسسات اعتباری، بانکهای تعاونی در جمع‌آوری پس‌اندازهای صاحبان حرف و روستائیان، صنعتگران کوچک، مردم متوسط‌الحال و افتتاح حساب پس‌انداز برای آنها محل وثوق است و این امر قدرت تشکیل سرمایه مؤسسه را افزایش می‌دهد.

۴- تفاوت سلیقه و پیچیدگی کار کارشناسی که ویژه دیگر بانکهای دولتی و خصوصی است در مؤسسات اعتباری تعاونی یا وجود نداشته و یا به حداقل کاهش می‌یابد، بنابراین به موقع و در هنگام ضرورت و در اسرع وقت به کمک طرف قرارداد اعتباری خود که همانا اعطای اعتبار به تعاونی‌ها و تولیدکنندگان